

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Υπόθεση EFREMIDZE

κατά

Ελλάδας

(Προσφυγή υπ'αρ. 33225/08)

Απόφαση

Η απόφαση αυτή διορθώθηκε σύμφωνα με το άρθρο 81 του Κανονισμού του Δικαστηρίου στις 2 Δεκεμβρίου 2011.

Στρασβούργο, 21 Ιουνίου 2011

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

21/09/2011

Η απόφαση αυτή έγινε οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 §2 της Σύμβασης. Μπορεί να επέλθουν μερικές αλλαγές στην μορφή.

Στην υπόθεση Efremidze¹ κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα),
συνεδριάζοντας σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Nina Vajić, *πρόεδρος,*

Anatoly Kovler,

Peer Lorenzen,

George Nicolaou,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Julia Laffranque,

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο, *δικαστές,*

και τον Søren Nielsen, *Γραμματέα Τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 31 Μαΐου 2011,

Εξέδωσε την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αρ.33225/08) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από μία γεωργιανή υπήκοο την κυρία Tea Efremidze² («η προσφεύγουσα») η οποία προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 2 Ιουλίου 2008 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπείται από τους κυρίους Κ. Τσιτσελίκη και Α. Σπάθη, δικηγόρους του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Κ. Γεωργιάδη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, τον κύριο Κ.Πουλάκο, δικαστικό αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του κράτους και κυρία Σ. Τσεκλή, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Αφού πληροφορήθηκε για το δικαίωμα να λάβει μέρος στην διαδικασία (άρθρο 36 § 1 της Σύμβασης και 44 § 1 του Κανονισμού), η Γεωργιανή Κυβέρνηση δεν απάντησε.

¹ Διορθώθηκε στις 2 Δεκεμβρίου 2011: το επώνυμο της προσφεύγουσας ήταν «Ευφραιμίδη».

² Διορθώθηκε στις 2 Δεκεμβρίου 2011: το όνομα και το επώνυμο της προσφεύγουσας ήταν «Τία Ευφραιμίδη».

3. Η προσφεύγουσα επικαλείται παραβίαση των άρθρων 3 και 5 §§ 1 και 4 της Σύμβασης.

4. Στις 20 Νοεμβρίου 2009, η Πρόεδρος του Πρώτου τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 29 § 1 της Σύμβασης, αποφάσισε επιπλέον να εξετάσει συγχρόνως το παραδεκτό και το βάσιμο της υπόθεσης.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

A. Η κράτηση της προσφεύγουσας ενόψει της απέλασής της και η σχετική προσφυγή

5. Τον Ιανουάριο του 2006, η προσφεύγουσα, η οποία γεννήθηκε το 1974, εισήλθε σύμφωνα με τα λεγόμενα της στην ελληνική επικράτεια χωρίς να διαθέτει άδεια παραμονής.

6. Στις 2 Φεβρουαρίου 2008, συνελήφθη για παράνομη είσοδο στην ελληνική επικράτεια, χωρίς άδεια παραμονής. Κρατήθηκε προσωρινά ενόψει της απέλασής της.

7. Στις 5 Φεβρουαρίου 2008, ο υποδιευθυντής της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αλλοδαπών Θεσσαλονίκης, διέταξε την απέλαση της προσφεύγουσας με την αιτιολογία ότι είχε εισέλθει παράνομα στο ελληνικό έδαφος όπου παράμενε χωρίς να κατέχει τα αναγκαία έγγραφα. Επιπλέον, η εν λόγω αρχή αποφάσισε τη συνέχιση της κράτησης «μέχρις ότου εκτελεσθεί η απόφαση απέλασης και για χρονική περίοδο που δεν [μπορούσε] να υπερβεί τους τρεις μήνες το πολύ, διότι, ενόψει των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, υπήρχε κίνδυνος [η προσφεύγουσα] να προβεί σε πράξεις που θα σκόπευαν να εμποδίσουν την εκτέλεση της απέλασής της» (απόφαση αρ.348245/1-β).

8. Στις 20 Φεβρουαρίου 2008, η προσφεύγουσα υπέβαλε σύμφωνα με το άρθρο 76 του νόμου 3386/2005, στην Πρόεδρο του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης τις αντιρρήσεις της για τη συνέχιση της κράτησης. Ισχυριζόταν ιδίως ότι η απέλασή της ήταν ανέφικτη, εκ του γεγονότος ότι δεν διέθετε κανένα ταξιδιωτικό έγγραφο και ότι η χώρα καταγωγής της δεν διαβεβαίωνε το Ελληνικό Κράτος ότι ήταν υπήκοός της. Η προσφεύγουσα δήλωνε επίσης ότι σύμφωνα με την πρακτική των εθνικών αρχών, οι Γεωργιανοί υπήκοοι που κρατούνταν για να απελαθούν χωρίς να

έχουν διαβατήριο, δεν απελαύνονταν ποτέ στη Γεωργία. Επιπλέον, η προσφεύγουσα υποστήριζε ότι οι συνθήκες κράτησής της ήταν απάνθρωπες και εξευτελιστικές, εξαιτίας ιδίως του συγχρωτισμού πολλών κρατουμένων, των ανθυγιεινών συνθηκών, της ανεπαρκούς διατροφής, της αδυναμίας άσκησης σωματικής δραστηριότητας και της απουσίας επαφής με τον εξωτερικό κόσμο. Τέλος, η προσφεύγουσα σημείωνε ότι πριν από τη σύλληψή της, διέμενε στο σπίτι του Α.Α., ανιψιού του πρώην εργοδότη της, ο οποίος επιθυμούσε να της χορηγήσει στέγη σε περίπτωση που αφεθεί ελεύθερη. Κατά την συζήτηση ενώπιον της Προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, ο Α.Α. επιβεβαίωσε τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας.

9. Στις 20 Φεβρουαρίου 2008, η Πρόεδρος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης απέρριψε την προσφυγή της προσφεύγουσας. Θεώρησε ότι δεν αποδείχθηκε από τη δικογραφία ότι η προσφεύγουσα είχε μόνιμη κατοικία κι απασχόληση στην Ελλάδα. Με βάση τα στοιχεία αυτά, κατέληξε ότι υπήρχε κίνδυνος φυγής της προσφεύγουσας σε περίπτωση που αφεθεί ελεύθερη (απόφαση αρ.229/2008).

10. Στις 26 Φεβρουαρίου 2008, η προσφεύγουσα οδηγήθηκε στο Γενικό Προξενείο της Γεωργίας στη Θεσσαλονίκη, για να της χορηγηθεί διαβατήριο. Προκύπτει από το φάκελο ότι αυτό δεν έγινε.

11. Στις 2 Μαΐου 2008, με βάση απόφαση της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αλλοδαπών Θεσσαλονίκης, η προσφεύγουσα αφέθηκε ελεύθερη με την εκπνοή της τρίμηνης προθεσμίας που τάσσει ο νόμος, διότι η απέλασή της στη Γεωργία δεν ήταν εφικτή. Της χορηγήθηκε προθεσμία δέκα ημερών για να εγκαταλείψει τη χώρα. Δεν προκύπτει από το φάκελο εάν η προσφεύγουσα έφυγε από την Ελλάδα εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

B. Οι συνθήκες κράτησης ενόψει της απέλασης

12. Μεταξύ της 2 Φεβρουαρίου 2008 και της 2 Μαΐου 2008, η προσφεύγουσα κρατήθηκε στις εγκαταστάσεις του Τμήματος Συνοριακής Φύλαξης Θέρμης. Βεβαιώνει ότι το κελί της δεν είχε επαρκή αερισμό και φωτισμό. Ο αέρας ήταν υγρός και δύσοσμος, ενώ δεν υπήρχε χώρος προαυλισμού κατάλληλος για σωματική άσκηση. Δήλωνε ότι οι εγκαταστάσεις ήταν ανθυγιεινές κι ότι δεν επαρκούσαν τα ντουζ και οι τουαλέτες. Τόνιζε την έλλειψη σίτισης και ότι κάθε κρατούμενος είχε δικαίωμα να λαμβάνει μόνο 5,87 ευρώ την ημέρα, για να παραγγέλνει φαγητό από έξω.

II. ΤΟ ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

A. Το εθνικό δίκαιο και η πρακτική

1. Το Σύνταγμα

13. Το άρθρο 5 του Ελληνικού Συντάγματος προβλέπει τα εξής:

« 1. Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη.

2. Όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο. Απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που δώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας.

3. Η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη. Κανένας δεν καταδιώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο περιορίζεται, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος.

(...)»

2. Ο νόμος 3386/2005

14. Οι διατάξεις του νόμου 3386/2005 που βρίσκουν εφαρμογή εν προκειμένω προβλέπουν:

Άρθρο 76

«1. Η διοικητική απέλαση αλλοδαπού επιτρέπεται εφόσον:

(...)

γ. Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος είναι επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια της Χώρας.

2. Η απέλαση διατάσσεται με απόφαση του οικείου Αστυνομικού Διευθυντή και (...), αφού προηγουμένως δοθεί στον αλλοδαπό προθεσμία τουλάχιστον σαράντα οκτώ ωρών για να υποβάλει τις αντιρρήσεις του.

3. Εφόσον ο αλλοδαπός, εκ των εν γένει περιστάσεων, κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη, με απόφαση των οργάνων της προηγούμενης παραγράφου, διατάσσεται η προσωρινή κράτησή του μέχρι την έκδοση, εντός τριών ημερών, απόφασης ως προς την απέλασή του. (...) Ο αλλοδαπός που κρατείται, (...) μπορεί να προβάλλει και αντιρρήσεις κατά της απόφασης κράτησής του ενώπιον του προέδρου (...) του διοικητικού πρωτοδικείου, στην Περιφέρεια του οποίου κρατείται.

4. Σε περίπτωση που ο προς απέλαση αλλοδαπός δεν κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη ή ο πρόεδρος του διοικητικού πρωτοδικείου διαφωνεί ως προς την

κράτησή του, με την ίδια απόφαση τάσσεται σε αυτόν προθεσμία προς αναχώρηση, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τριάντα ημέρες.

5. Η κατά τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου αυτού απόφαση μπορεί να ανακληθεί ύστερα από αίτηση των διαδίκων, αν η αίτηση ανάκλησης στηρίζεται σε νέα στοιχεία (...).»

Άρθρο 77

«Κατά της απόφασης απέλασης δικαιούται ο αλλοδαπός να προσφύγει μέσα σε προθεσμία πέντε ημερών από την κοινοποίησή της στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης (...). Η σχετική απόφαση εκδίδεται μέσα σε τρεις εργάσιμες ημέρες από την άσκηση της προσφυγής. Η άσκηση προσφυγής συνεπάγεται την αναστολή εκτέλεσης της απόφασης. Σε περίπτωση κατά την οποία με την απόφαση απέλασης έχει διαταχθεί και η κράτηση, η αναστολή αφορά μόνο την απέλαση.»

Άρθρο 83

«1. Ο υπήκοος τρίτης χώρας, που εισέρχεται ή εξέρχεται ή επιχειρεί να εισέλθει ή να εξέλθει από το ελληνικό έδαφος χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματική ποινή τουλάχιστον χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ.

(...)

2. Αν ο υπήκοος τρίτης χώρας εισέλθει στο ελληνικό έδαφος ή εξέλθει από αυτό χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, στον οποίο αναφέρει σχετικώς χωρίς καθυστέρηση, μπορεί να απόσχει από την ποινική δίωξη για την πράξη αυτήν (...).»

15. Η απόφαση που διατάσσει την απέλαση ενός αλλοδαπού συνιστά μία διοικητική πράξη που μπορεί να προσβληθεί με αίτηση ακύρωσης στα διοικητικά δικαστήρια. Παράλληλα με την αίτηση ακύρωσης, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να καταθέσει αίτηση αναστολής εκτέλεσης της πράξης απέλασης. Μάλιστα προκειμένου να αποφύγει την εκτέλεση της απέλασης μέχρι το δικαστήριο να αποφανθεί επί της αίτησης αναστολής, είναι δυνατόν να ζητήσει την έκδοση προσωρινής διαταγής, η οποία εξετάζεται με μία εξαιρετικά γρήγορη διαδικασία, στην οποία είναι παρόντες ο δικαστής του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου και ο ενδιαφερόμενος ή ο δικηγόρος του.

16. Το παράβολο ανέρχεται σε εννέα ευρώ για την άσκηση της αίτησης ακύρωσης και σε είκοσι πέντε ευρώ για την άσκηση της αίτησης αναστολής εκτέλεσης. Για την άσκηση αυτών των ενδίκων βοηθημάτων, το άρθρο 276 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 194-204 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, προβλέπουν τη δυνατότητα δικαστικής βοήθειας, στην οποία περιλαμβάνεται ο αυτεπάγγελτος διορισμός συνηγόρου.

17. Επιπλέον, ο αλλοδαπός μπορεί να ασκήσει προσφυγή εναντίον της απόφασης της απέλασης στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης. Αυτή η προσφυγή θεωρείται από τα διοικητικά δικαστήρια ότι είναι ενδικοφανής (Συμβούλιο της Επικρατείας, αποφάσεις 380, 382/2002 και 1113/2003). Η προηγούμενη άσκησή της αποτελεί προϋπόθεση για την νομότυπη άσκηση αίτησης ακύρωσης στα διοικητικά δικαστήρια κατά της διοικητικής πράξης που διατάσσει την απέλαση του αλλοδαπού.

18. Έτσι ο ενδιαφερόμενος μπορεί να εγείρει τις αντιρρήσεις του σχετικά με την προσωρινή κράτηση ενώπιον του Προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου. Η άσκησή τους, γραπτώς ή προφορικώς (άρθρο 243 § 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας), δεν υπόκειται σε καμία προθεσμία, κατά τη διάρκεια της κράτησης. Εξετάζονται σύμφωνα με την διαδικασία του κατεπείγοντος και η απόφαση εκδίδεται και δημοσιοποιείται αμέσως στον ενδιαφερόμενο.

3. Το προεδρικό διάταγμα 18/1989

19. Το άρθρο 52 § 5 του προεδρικού διατάγματος 18/1989, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 34 παρ. 3 του Νόμου 3772/2009, ορίζει τα εξής:

«(...)

5. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου ή του αρμόδιου Τμήματος μπορεί, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα με την αίτηση αναστολής ή αυτοτελώς μετά την κατάθεσή της, να εκδώσει προσωρινή διαταγή αναστολής εκτελέσεως, η οποία καταχωρίζεται κάτω από την αίτηση. Στην περίπτωση αυτή, ορίζεται αμέσως εισηγητής και δικάσιμος για την εκδίκαση της αιτήσεως ακυρώσεως και γίνονται, με επιμέλεια του αιτούντος, οι κατά την παράγραφο 3 κοινοποιήσεις.

Για την έκδοση προσωρινής διαταγής αποφαινεται ο Πρόεδρος, το ταχύτερο δυνατόν μετά την προσκόμιση του αποδεικτικού κοινοποίησης (...) Ο Υπουργός ή το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου μπορούν να διατυπώσουν τις απόψεις τους μέσα σε πέντε εργάσιμες ημέρες από την κοινοποίηση. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις ο Πρόεδρος αποφαινεται χωρίς τις πιο πάνω κοινοποιήσεις, οι οποίες σε περίπτωση εκδόσεως προσωρινής διαταγής, γίνονται από τον αιτούντα αμέσως (...)»

B. Το διεθνές δίκαιο

Οι διαπιστώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της απάνθρωπης κι εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT), μετά από επισκέψεις της στην Ελλάδα το 2008 και το 2009

20. Μετά από επίσκεψή της στην Ελλάδα από τις 23 έως τις 29 Σεπτεμβρίου 2008, η CPT διαπίστωνε στην έκθεσή της που δημοσιεύθηκε στις 30 Ιουνίου 2009 ότι οι εγκαταστάσεις του Τμήματος Συνοριακής Φύλαξης Θέρμης προσέφεραν ικανοποιητικές συνθήκες κράτησης, εκτός από την απουσία χώρου προαυλισμού που να επιτρέπει την σωματική δραστηριότητα. Η έκθεση διαπιστώνει ότι στο χρόνο της επίσκεψης, οι οκτώ κρατούμενοι μοιράζονταν δύο ευρύχωρα κελιά, ότι τα κελιά ήταν καθαρά και φωτεινά με επαρκή αερισμό (παράγραφος 28 της έκθεσης).

21. Κατά την επίσκεψή της στους χώρους της Υποδιεύθυνσης Αλλοδαπών Θεσσαλονίκης, η CPT διαπίστωσε ότι κάθε κρατούμενος είχε δικαίωμα να λάβει 5.87 ευρώ την ημέρα για να παραγγείλει γεύματα από έξω. Στο σημείο αυτό, η CPT κατέγραψε τα παράπονα των κρατουμένων ότι το ποσό αυτό δεν τους επέτρεπε να αγοράσουν περισσότερα από δύο σάντουιτς την ημέρα. Η CPT συνέστησε στις εθνικές αρχές να φροντίσουν έτσι ώστε οι κρατούμενοι σε χώρους κράτησης αλλοδαπών εν αναμονή της απέλασής τους, να λαμβάνουν ένα μαγειρεμένο γεύμα (κατά προτίμηση ζεστό) τουλάχιστον μία φορά την ημέρα.

22. Στην ίδια έκθεση η CPT σημειώνει επίσης:

«16. Λαμβανομένων υπόψη όλων των πληροφοριών που διέθεταν οι Ελληνικές αρχές που υπεδείκνυν την επιμονή του προβλήματος κακομεταχείρισης προερχομένης από τις δυνάμεις της τάξης, είναι λυπηρό ότι δεν έχουν εφαρμοστεί τα μέτρα που προτάθηκαν από την CPT στις εκθέσεις της και των οποίων η αποτελεσματικότητα είναι αποδεδειγμένη. Έτσι μέχρι σήμερα, δεν υφίσταται μία πραγματικά ανεξάρτητη αρχή επιφορτισμένη με το καθήκον εποπτείας των χώρων κράτησης από τις δυνάμεις της τάξης. Το 2007 η CPT πληροφορήθηκε ότι υπήρχε σχέδιο μεταρρύθμισης στο Γραφείο του Συνηγόρου του Πολίτη, σύμφωνα με το οποίο ο τελευταίος θα αναλάμβανε τις υποχρεώσεις μίας τέτοιας αρχής, όμως το σχέδιο προφανώς δεν εξειδικεύτηκε. Η CPT καλεί τις Ελληνικές αρχές να θεσπίσουν ένα σύστημα που να επιτρέπει σε μία ανεξάρτητη αρχή να επισκέπτεται τους χώρους των δυνάμεων της τάξης»

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

23. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι οι συνθήκες κράτησης της στους χώρους του Τμήματος Συνοριακής Φύλαξης Θέρμης, συνιστούσαν απάνθρωπη κι εξευτελιστική μεταχείριση. Επικαλείται το άρθρο 3 της Σύμβασης το οποίο ορίζει τα εξής:

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπων ή εξευτελεστικάς»

A. Επί του παραδεκτού

24. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προσφεύγουσα δεν εξάντλησε τα εσωτερικά ένδικα μέσα. Βεβαιώνει ότι σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, είχε δικαίωμα να παραπονεθεί στον Αστυνομικό Διευθυντή της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Θεσσαλονίκης, πολύ περισσότερο αφού κατά την σύλληψή της είχε λάβει ένα ενημερωτικό φυλλάδιο μεταφρασμένο στην γλώσσα της, το οποίο την ενημέρωνε ότι, μεταξύ άλλων είχε δικαίωμα να προσφύγει στον Αστυνομικό διευθυντή του κέντρου όπου ήταν κρατούμενη.

25. Η προσφεύγουσα αντιτάσσει, χωρίς περαιτέρω διευκρινίσεις, ότι είχε υποβάλει αντιρρήσεις στην Πρόεδρο του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης σχετικά με τη συνέχιση της κράτησης, με τις οποίες επικαλέσθηκε, μεταξύ άλλων ότι οι συνθήκες κράτησης ήταν άθλιες.

26. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το θεμέλιο του κανόνα της εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων, που διατυπώνεται στο άρθρο 35 §1 της Σύμβασης, έγκειται στο ότι πριν από την προσφυγή σε ένα διεθνές δικαστήριο, ο προσφεύγων πρέπει να έχει δώσει στο υπεύθυνο Κράτος τη δυνατότητα να επανορθώσει τις επικαλούμενες παραβιάσεις μέσω εσωτερικών δυνατοτήτων, χρησιμοποιώντας τις δικονομικές διεξόδους που προσφέρει η εθνική νομοθεσία, εφόσον αυτές αποδεικνύονται αποτελεσματικές και επαρκείς (βλ. μεταξύ άλλων, *Fressoz et Roire* κατά Γαλλίας [GC], αρ.29183/95 § 37, CEDH 1999-I). Πράγματι, το άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης δεν επιτάσσει παρά την εξάντληση των ενδίκων μέσων των σχετικών με τις επίδικες παραβιάσεις, που είναι διαθέσιμα και επαρκή. Πρέπει να υφίστανται με επαρκή βεβαιότητα, όχι μόνο στη θεωρία αλλά και στην πράξη, χωρίς να στερούνται της απαιτούμενης αποτελεσματικότητας και προσβασιμότητας. Το εναγόμενο Κράτος υποχρεούται να καταδείξει ότι οι απαιτήσεις αυτές εκπληρώνονται σωρευτικά (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Dalia κατά Γαλλίας*, απόφαση της 19 Φεβρουαρίου 1998, § 38 *Recueil des arrêts et décisions* 1998-I).

27. Στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι στο πλαίσιο των αντιρρήσεων που υποβλήθηκαν στις 20 Φεβρουαρίου 2008 στην Πρόεδρο του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, η προσφεύγουσα εξέφρασε ρητά τα παράπονά της για τις συνθήκες της κράτησής της. Ακόμα και αν η προσφυγή αυτή καθεαυτή δεν προσέφερε στην προσφεύγουσα παρά μόνο μία έμμεση ευκαιρία να επανορθωθεί η επικαλούμενη παραβίαση, αφού σε περίπτωση αποδοχής της, θα είχε αφαιρεθεί

ελεύθερη και θα έφευγε από το κέντρο κράτησης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφεύγουσα ειδοποίησε το αρμόδιο δικαστήριο για τις συνθήκες της κράτησής της. Το Δικαστήριο εκτιμά συνεπώς ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές είχαν πληροφορηθεί για την κατάστασή της και ότι είχαν τη δυνατότητα να ενσκήψουν στο ζήτημα των συνθηκών κράτησης και να επανορθώσουν (βλ. *Kaja κατά Ελλάδας*, αρ.32927/03, § 40, 27 Ιουλίου 2006, *Tabesh κατά Ελλάδας*, αρ.8256/07, § 29, 26 Νοεμβρίου 2009).

28. Κατά τα λοιπά, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι όσον αφορά στην προσφυγή στον Αστυνομικό Διευθυντή, το 2008 η CPT είχε αναφέρει την ανυπαρξία στην Ελλάδα μίας πραγματικά ανεξάρτητης αρχής επιφορτισμένης με την εποπτεία των χώρων κράτησης από τις δυνάμεις της τάξης (βλ. παραπάνω παράγραφο 22). Επιπλέον, το Δικαστήριο αναρωτιέται κατά πόσο ο Αστυνομικός Διευθυντής αποτελεί μία αρχή που να πληρεί τις αναγκαίες για την αποτελεσματικότητα του ενδίκου βοηθήματος, προϋποθέσεις αμεροληψίας και ανεξαρτησίας.

29. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσφυγή δεν μπορεί να απορριφθεί για μη εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων. Κατά συνέπεια, πρέπει το Δικαστήριο να απορρίψει την ένσταση που πρόβαλε η Κυβέρνηση για το σκοπό αυτό. Περαιτέρω, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η προσφυγή δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης κι ότι δεν συντρέχει κανένας λόγος απαραδέκτου. Πρέπει κατά συνέπεια να κηρύξει παραδεκτή την προσφυγή.

B. Επί της ουσίας

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

30. Η Κυβέρνηση επιβεβαιώνει ότι οι χώροι του Τμήματος Συνοριακής Φύλαξης Θέρμης έχουν επιφάνεια περίπου τριάντα τετραγωνικών μέτρων. Την εποχή που κρατείτο η προσφεύγουσα, ο αριθμός των κρατουμένων κυμαινόταν μεταξύ δέκα και δέκα οκτώ. Η Κυβέρνηση τονίζει ότι οι εν λόγω χώροι ανταποκρίνονταν ικανοποιητικά στις συνθήκες ασφάλειας και υγιεινής που επιτάσσουν τα εθνικά και διεθνή κείμενα. Σημειώνει ότι τα κελιά έχουν επαρκή αερισμό και φωτισμό, ότι καθαρίζονται καθημερινά κι ότι επαρκής αριθμός κρεβατιών, τουαλετών και ντουζ βρίσκονται στη διάθεση των κρατουμένων. Σχετικά με τη σίτιση των κρατουμένων, η Κυβέρνηση σημειώνει ότι το ποσό των 5,87 ευρώ χορηγείτο καθημερινά σε κάθε κρατούμενο για το σκοπό αυτό. Επιπλέον, η Κυβέρνηση αναγνωρίζει ότι οι κρατούμενοι δεν είχαν τη δυνατότητα να βρεθούν σε εξωτερικό χώρο ή να κάνουν σωματική άσκηση. Τονίζει ότι είχαν τη δυνατότητα να

επικοινωνούν με τον εξωτερικό κόσμο, είτε τηλεφωνικά, είτε δια αλληλογραφίας, ότι μπορούσαν να δεχθούν επισκέψεις από τον οικογενειακό ή τον κοινωνικό τους κύκλο ή από τους δικηγόρους τους ορισμένες ημέρες. Συνολικά, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι στην προκειμένη περίπτωση οι αρμόδιες αρχές έκαναν ό,τι καλύτερο μπορούσαν προκειμένου η προσφεύγουσα να κρατείται σε συνθήκες που δεν προσβάλλουν τη σωματική και ηθική της ακεραιότητα.

31. Η προσφεύγουσα αντιτάσσει ότι οι συνθήκες κράτησής της δεν ήταν σύμφωνες με τις απαιτήσεις του άρθρου 3 της Σύμβασης και με τα πρότυπα που είχε ορίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της απάνθρωπης κι εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας. Υπογραμμίζει ιδίως την παντελή έλλειψη σωματικής άσκησης κι επαφής με τον εξωτερικό κόσμο και τις ανεπάρκειες σχετικά με τη σίτιση. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα δηλώνει ότι το ποσό των 5,87 ευρώ που της είχαν χορηγηθεί καθημερινά για τη σίτισή της δεν ήταν αρκετό για να λάβει τρία γεύματα την ημέρα με την αναγκαία θρεπτική αξία. Επιπλέον, σύμφωνα με την προσφεύγουσα, δεν υπήρχε καμία δυνατότητα για δραστηριότητες σε εξωτερικό χώρο ή για σωματική εξάσκηση έξω από τον χώρο κράτησης.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

32. Το Δικαστήριο επιβεβαιώνει εξ αρχής ότι το άρθρο 3 της Σύμβασης κατοχυρώνει μία από τις πιο θεμελιώδεις αξίες στις δημοκρατικές κοινωνίες. Απαγορεύει απόλυτα τα βασανιστήρια και την απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, όποιες και αν είναι οι συνθήκες ή η συμπεριφορά του θύματος (βλέπε για παράδειγμα, *Labita κατά Ιταλίας* [GC], αρ.26772/95, § 119, CEDH 2000-IV).

33. Για να εφαρμοστεί το άρθρο 3, μία κακομεταχείριση πρέπει να έχει αποκτήσει έναν ελάχιστο βαθμό σοβαρότητας. Η εκτίμηση αυτή είναι από την φύση της σχετική. Εξαρτάται από το σύνολο των δεδομένων της υπόθεσης, ιδίως από την διάρκεια της κακομεταχείρισης και των σωματικών ή ψυχικών της επιπτώσεων, καθώς και ενίοτε από το φύλο, την ηλικία, την κατάσταση της υγείας του θύματος (βλέπε μεταξύ άλλων *Van der Ven κατά Ολλανδίας*, αρ.50901/99 § 47, CEDH 2003-II). Το Δικαστήριο έκρινε έτσι μία μεταχείριση ως «απάνθρωπη», με την ειδικότερη αιτιολογία ότι είχε εφαρμοστεί προμελετημένα επί ώρες και ότι είχε προκαλέσει είτε σωματικά τραύματα είτε έντονο σωματικό ή ψυχικό πόνο. Περαιτέρω θεώρησε ότι μία μεταχείριση ήταν «εξευτελιστική», όταν ήταν ικανή να γεννήσει στα θύματα συναισθήματα φόβου, άγχους και κατωτερότητας

ικανά να τα ταπεινώσουν και να τα εξευτελίσουν (βλέπε για παράδειγμα, *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], αρ.30210/96 § 92 CEDH 2000-XI).

34. Τα στερητικά της ελευθερίας μέτρα συνοδεύονται αναπόφευκτα από πόνο και εξευτελισμό. Πρόκειται για ένα πραγματικό αναπόδραστο γεγονός, το οποίο από μόνο του δεν επιφέρει την παραβίαση του άρθρου 3, ωστόσο αυτή η διάταξη επιτάσσει στο Κράτος να διασφαλίσει ότι κάθε πρόσωπο κρατείται σε συνθήκες συμβατές με το σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας κι ότι οι συνθήκες της κράτησής του δεν θα το οδηγούν στην απόγνωση ή σε μία δοκιμασία τέτοιας έντασης, που να υπερβαίνει αναπόφευκτο επίπεδο οδύνης, που συνδέεται με ένα τέτοιο μέτρο, πόνο και ταλαιπωρία καθώς και ότι δεδομένων των πρακτικών απαιτήσεων της φυλάκισης, η υγεία του και η ευεξία του θα εξασφαλίζονται με επαρκή τρόπο (βλέπε *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], όπ.π. §§ 92-94, *Ramirez κατά Γαλλίας* [GC] αρ.59450/00, § 119 CEDH 2006 -IX).

35. Εάν τα Κράτη έχουν το δικαίωμα να θέσουν υπό κράτηση τους πιθανούς μετανάστες δυνάμει του «αναμφισβήτητου δικαιώματός τους να ελέγχουν (...) την είσοδο και την παραμονή των αλλοδαπών στο έδαφός τους» (*Amuur κατά Γαλλίας* 25 Ιουνίου 1996, § 41, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-III), το δικαίωμα αυτό πρέπει να ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης (*Mahdid et Haddar κατά Αυστρίας* (απόφ.) αρ.74762/01, 8 Δεκεμβρίου 2005). Το Δικαστήριο πρέπει να εξετάζει την ειδική κατάσταση των προσώπων, όταν καλείται να ελέγξει τους τρόπους εκτέλεσης του μέτρου της κράτησης υπό το πρίσμα των συμβατικών διατάξεων (*Riad et Idiab κατά Βελγίου*, αρ.29787/03 και 29810/03, § 100 CEDH 2008-...(αποσπάσματα).

36. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει καταρχήν ότι οι διάδικοι παρουσιάζουν εκδοχές που δεν συμπίπτουν ως προς τις συνθήκες κράτησης που επικρατούν στον χώρο κράτησης. Είναι συνεπώς δυσχερές για το Δικαστήριο να διαπιστώσει με βεβαιότητα την πραγματική κατάσταση που αντιμετώπισε η προσφεύγουσα.

37. Σχετικά με το ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο αναφέρεται στην έκθεση που δημοσίευσε η CPT στη συνέχεια επίσκεψης που διενήργησε το 2008 σε περισσότερα του ενός αστυνομικά τμήματα και κέντρα κράτησης αλλοδαπών στην Ελλάδα. Η εν λόγω έκθεση επισημαίνει ότι το 2008 οι χώροι του Τμήματος συνοριακής φύλαξης Θέρμης προσέφεραν σε γενικές γραμμές ικανοποιητικές συνθήκες κράτησης, με εξαίρεση την έλλειψη χώρου προαυλισμού που να επιτρέπει τη σωματική άσκηση. Η έκθεση της CPT περιγράφει ότι στο χρόνο της επίσκεψης, οκτώ κρατούμενοι

μοιράζονταν δύο ευρύχωρα κελιά, ότι οι χώροι ήταν καθαροί με επαρκή αερισμό και φωτισμό. Στο σημείο αυτό, το Δικαστήριο τονίζει ότι ακόμα και αν υποθέσει κανείς ότι στον κρίσιμο για την υπόθεση χρόνο κρατούνταν περισσότερα άτομα στη Θέρμη (βλέπε παραπάνω παράγραφο 30) η προσφεύγουσα δεν διατυπώνει στις παρατηρήσεις της παράπονα για μία κατάσταση υπερπληθυσμού. Επιπλέον, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η επίσκεψη της CPT έλαβε χώρα σε χρόνο που δεν απέχει από αυτόν της κράτησης της προσφεύγουσας στους χώρους του Τμήματος συνοριακής φύλαξης της Θέρμης. Θεωρεί κατά συνέπεια με ικανοποίηση ότι οι γενικές συνθήκες κράτησης που επικρατούσαν ήταν προφανώς καλύτερες από αυτές που είχαν ήδη αποτελέσει αντικείμενο προηγούμενων υποθέσεων που απασχόλησαν το Δικαστήριο σχετικά με τα κέντρα κράτησης στην Ελλάδα (βλέπε *Tabesh*, όπ.π., §§ 40-41, και *A.A. κατά Ελλάδας*, αρ. 12186/08, § 58, 22 Ιουλίου 2010).

38. Παρόλα αυτά το Δικαστήριο διαπιστώνει στην υπό κρίση υπόθεση τις συγκεκριμένες ελλείψεις σε σχέση με δύο ειδικά σημεία, τα οποία δεν αμφισβητεί η Κυβέρνηση: την ποιότητα της σίτισης και την δυνατότητα σωματικής άσκησης για την προσφεύγουσα. Τα δύο αυτά σημεία έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο υποθέσεων σχετικών με τις συνθήκες κράτησης στην Ελλάδα και το Δικαστήριο αναγνώρισε την παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης (βλέπε *Βαφιάδης κατά Ελλάδας*, αρ. 24981/07, § 36, 2 Ιουλίου 2009 ; *Shuvaev κατά Ελλάδας*, αρ. 8249/07, § 37, 29 Οκτωβρίου 2009 ; *Tabesh*, όπ.π., §§ 40-42). Εξάλλου στα σημεία αυτά επιμένει και η προσφεύγουσα.

39. Όπως και στις προαναφερθείσες υποθέσεις, το Δικαστήριο εκτιμά ότι στην προκειμένη περίπτωση, το καθεστώς που αφορά στην δυνατότητα ψυχαγωγίας και σίτισης σε χώρους αστυνομικών τμημάτων, όπου κρατήθηκε η προσφεύγουσα για τρεις μήνες, είναι από μόνο του προβληματικό ενόψει του άρθρου 3 της Σύμβασης. Ειδικότερα, η έλλειψη της δυνατότητας προαυλισμού ή εξάσκησης δραστηριοτήτων σε ανοιχτό χώρο, ήταν ικανή να δημιουργήσει στην προσφεύγουσα συναισθήματα απομόνωσης από τον εξωτερικό κόσμο, με αρνητικές δυνητικά επιπτώσεις στην σωματική και ψυχική της ευεξία.

40. Επιπλέον, το Δικαστήριο διατηρεί σοβαρές επιφυλάξεις σε σχέση με την επάρκεια του χρηματικού ποσού που χορηγήθηκε στην προσφεύγουσα για την διασφάλιση της σίτισης σύμφωνα με τις απαιτήσεις της CPT (βλέπε παραπάνω παράγραφο 21). Πρέπει να σημειωθεί ότι η καταβολή στους κρατούμενους ενός χρηματικού ποσού για την ικανοποίηση των διατροφικών αναγκών τους δεν θα έπρεπε να θεωρηθεί αυτή καθαυτή αντίθετη στο

άρθρο 3, εφόσον πρόκειται για κράτηση ιδιαίτερα μικρής διάρκειας. Παρ' όλ' αυτά, για μακράς διάρκειας κρατούμενους, όπως στην περίπτωση της προσφεύγουσας, οι αρμόδιες αρχές πρέπει να διασφαλίζουν μία ισορροπημένη οργάνωση των γευμάτων, ενδεχομένως με την δημιουργία μίας εσωτερικής υποδομής για την σίτιση των κρατουμένων. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει για το θέμα αυτό ότι η CPT κάνει ειδική μνεία στην έκθεσή της του 2008 για την ανάγκη να διασφαλιστεί στους κρατούμενους που βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση με αυτή της προσφεύγουσας, ένα μαγειρεμένο γεύμα, κατά προτίμηση ζεστό, τουλάχιστον μία φορά την ημέρα.

41. Σε γενικές γραμμές, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι ελλείψεις σχετικά με τις δραστηριότητες αναψυχής και την επαρκή σίτιση της προσφεύγουσας απορρέουν από το γεγονός ότι οι χώροι του Τμήματος συνοριακής φύλαξης Θέρμης δεν ήταν κατάλληλοι για το είδος της κράτησης, στην οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα. Από την φύση τους, πρόκειται για χώρους που προορίζονται να υποδεχθούν κρατούμενους για πολύ μικρή διάρκεια. Συνεπώς, δεν ήταν καθόλου προσαρμοσμένοι στις ανάγκες μίας κράτησης διάρκειας τριών μηνών, η οποία επιπλέον δεν επιβλήθηκε σε πρόσωπο που εξέτιε μία ποινή του ποινικού δικαίου, αλλά σε πρόσωπο που βρισκόταν σε αναμονή εκτέλεσης ενός διοικητικού μέτρου (βλέπε σε αυτό το πνεύμα, *Riad και Idiab*, όπ.π. § 104, CEDH 2008-... (αποσπάσματα), και *Kaja*, όπ.π., § 49).

42. Εν συντομία, το Δικαστήριο εκτιμά ότι το γεγονός της διατήρησης της κράτησης της προσφεύγουσας επί τρεις μήνες στους χώρους του Τμήματος συνοριακής φύλαξης Θέρμης, αποτελεί εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του άρθρου 3 της Σύμβασης.

Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση της εν λόγω διάταξης.

II. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

43. Η προσφεύγουσα παραπονείται για τον παράνομο χαρακτήρα της κράτησής της ενόψει της απέλασης καθώς και για τον μη αποτελεσματικό χαρακτήρα του δικαστικού ελέγχου της κράτησης. Επικαλείται το άρθρο 5 §1 και 4 της Σύμβασης, διάταξη της οποίας τα επίμαχα σημεία αναφέρουν τα εξής :

1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθή της ελευθερίας του ειμή εις τας ακόλουθους περιπτώσεις και συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν.

(...)

στ) εάν πρόκειται περί νομίμου συλλήψεως ή κρατήσεως ατόμου επί σκοπώ όπως εμποδισθή από του να εισέλθῃ παράνομως εν τη χώρα ή εναντίον του οποίου εκκρεμεί διαδικασία απελάσεως ή εκδόσεως.

(...)

4. Παν πρόσωπον στερούμενον της ελευθερίας του συνεπεία συλλήψεως ή κρατήσεως έχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου ίνα τούτο αποφασίσει εντός βραχείας προθεσμίας επί του νομίμου της κρατήσεώς του και διατάξῃ την απόλυσίν του εν περιπτώσει παράνομου κρατήσεως.

A. Ως προς την αιτίαση σχετικά με το άρθρο 5 §1 ως προς την νομιμότητα της κράτησης

1. Ως προς το παραδεκτό

44. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 §3 α) της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης ότι δεν αντίκειται σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως θα πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

2. Επί της ουσίας

α) Οι θέσεις των διαδίκων

45. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η κράτηση ενός αλλοδαπού στα πλαίσια της διοικητικής απέλασης, όπως στην υπό κρίση υπόθεση, δεν αποτελεί ποινή που τιμωρεί ένα αδίκημα, αλλά μέτρο για την διασφάλιση της εκτέλεσης της απέλασης και την εποχή των γεγονότων δεν μπορούσε σε καμία περίπτωση, να υπερβεί τους τρεις μήνες. Υποστηρίζει ότι η κράτηση της προσφεύγουσας ήταν νόμιμη και θεμελιωμένη στο άρθρο 76 του Νόμου υπ' αρ. 3386/2005. Καθώς διήρκεσε τρεις μήνες, δεν υπερέβη την προθεσμία που προέβλεπε τότε ο νόμος.

46. Η προσφεύγουσα ανταπαντά ότι οι εθνικές αρχές έπρεπε να είχαν αιτιολογήσει τις αποφάσεις τους επαρκώς και να μην αρκεστούν να αναφέρουν τον κίνδυνο απόδρασης. Υποστηρίζει ότι κρατήθηκε για τρεις μήνες σε συνθήκες ευτελιστικές, πράγμα που καθιστά την κράτησή της παράνομη ως προς το άρθρο 5 §1 της Σύμβασης. Τέλος, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η κράτησή της για το σύνολο των τριών μηνών που προβλέπεται από το νόμο, ήταν υπερβολική από την στιγμή που οι αρχές ενημερώθηκαν ότι δεν είχε ταξιδιωτικά έγγραφα και, επομένως, η απέλασή

της στην Γεωργία δεν μπορούσε να προβλεφθεί. Στο σημείο αυτό υποβάλλει στατιστικές που έχει προσκομίσει η ελληνική αστυνομία και που αποδεικνύουν ότι το 2008, 247 Γεωργιανοί υπήκοοι επί συνόλου 2.522 είχαν απελαθεί από την ελληνική επικράτεια και επρόκειτο μόνο για αυτούς που είχαν ταξιδιωτικά έγγραφα.

β) Η κρίση του Δικαστηρίου

47. Εξετάζοντας τον σκοπό και το αντικείμενο του άρθρου 5 στο πλαίσιο του και τα στοιχεία διεθνούς δικαίου, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη την σημασία της διάταξης αυτής στο σύστημα της Σύμβασης: καθιερώνει ένα θεμελιώδες δικαίωμα του ανθρώπου, δηλαδή την προστασία του ατόμου κατά των αυθαίρετων παραβιάσεων της ελευθερίας του από το Κράτος (βλ. ιδίως, *Winterwerp κατά Ολλανδίας*, 24 Οκτωβρίου 1979, §37, σειρά Α, αρ. 33).

48. Αν ο γενικός κανόνας που αναφέρεται στο άρθρο 5 §1 είναι ότι κάθε άτομο έχει δικαίωμα στην ελευθερία, η παράγραφος στ) της διάταξης αυτής προβλέπει μια εξαίρεση επιτρέποντας στα Κράτη να περιορίζουν την ελευθερία των αλλοδαπών στο πλαίσιο του ελέγχου της μετανάστευσης. Όπως το έχει ήδη παρατηρήσει το Δικαστήριο, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεών τους από την Σύμβαση, τα Κράτη έχουν το «αναμφισβήτητο δικαίωμα να ελέγχουν κυρίαρχα την είσοδο και διαμονή των αλλοδαπών στην επικράτειά τους» (*Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 15 Νοεμβρίου 1996, §73, *Recueil 1996-V*, *Saadi κατά Ηνωμένου Βασιλείου [GC]*, αρ. 13229/03, §64, CEDH 2008-...).

49. Η πάγια νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τις παραγράφους του άρθρου 5 §1 είναι ότι κάθε στέρηση της ελευθερίας πρέπει όχι μόνον να υπάγεται σε μία από τις προβλεπόμενες εξαιρέσεις των παραγράφων α) έως στ) , αλλά να είναι και «νόμιμη». Ως προς τη «νομιμότητα» μιας κράτησης, συμπεριλαμβανομένης της τήρησης των «νόμιμων οδών», η Σύμβαση παραπέμπει ως επί το πλείστον στην εθνική νομοθεσία και καθιερώνει την υποχρέωση της τήρησης τόσο των ουσιαστικών κανόνων όσο και των δικονομικών. Ωστόσο, η τήρηση του εθνικού δικαίου δεν είναι επαρκής : το άρθρο 5 §1 απαιτεί επίσης κάθε στέρηση της ελευθερίας να είναι σύμφωνη με τον σκοπό της προστασίας του ατόμου κατά της αυθαιρεσίας (βλ. μεταξύ άλλων, προαναφερθείσα *Winterwerp*, §37, προαναφερθείσα *Amuur*, §50 και *Witold Litwa κατά Πολωνίας*, αρ. 26629/95, §78, CEDH 2000-III). Πρόκειται για μια θεμελιώδη αρχή σύμφωνα με την οποία καμία αυθαίρετη κράτηση δεν μπορεί να είναι σύμφωνη με το άρθρο 5 §1 και η έννοια του «αυθαιρέτου» που περιέχει το άρθρο 5 §1 υπερβαίνει την μη συμφωνία

προς το εθνικό δίκαιο. Έτσι ώστε μια στέρηση της ελευθερίας μπορεί να είναι νόμιμη σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία αλλά να είναι συγχρόνως αυθαίρετη και επομένως αντίθετη προς την Σύμβαση.

50. Έτσι, το Δικαστήριο πρέπει να σιγουρευτεί ότι το εθνικό δίκαιο είναι το ίδιο σύμφωνο με την Σύμβαση, συμπεριλαμβανομένων των γενικών αρχών που διατυπώνονται σε αυτή. Στο τελευταίο αυτό σημείο, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι όταν πρόκειται για στέρηση της ελευθερίας, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να πληρείται η γενική αρχή της ασφάλειας δικαίου. Συνεπώς, είναι σημαντικό οι προϋποθέσεις στέρησης της ελευθερίας σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο να ορίζονται σαφώς και ο ίδιος ο νόμος να είναι προβλέψιμος στην εφαρμογή του, έτσι ώστε να πληρείται το κριτήριο της «νομιμότητας» που ορίζει η Σύμβαση, που απαιτεί κάθε νόμος να είναι επαρκώς συγκεκριμένος για να μπορεί ο πολίτης –ενδεχομένως με την βοήθεια φωτισμένων συμβούλων- να προβλέψει, σε επαρκή βαθμό, στις περιστάσεις της περίπτωσης, τις συνέπειες που μπορεί να προκύψουν από συγκεκριμένη πράξη (*Baranowski κατά Πολωνίας*, αρ. 28358/95, §§50-52, CEDH 2000-III).

51. Από τη νομολογία την σχετική με το άρθρο 5 §1 στ) προκύπτει ότι για να μην θεωρηθεί αυθαίρετη, η εφαρμογή ενός παρόμοιου μέτρου κράτησης πρέπει να γίνεται με καλή πίστη. Πρέπει επίσης να συνδέεται στενά με τον σκοπό που αφορά την παρεμπόδιση ενός ατόμου να εισέλθει παράνομα στην επικράτεια. Επίσης, ο χώρος και οι συνθήκες κράτησης πρέπει να είναι κατάλληλοι. Τέλος, η διάρκεια της κράτησης δεν πρέπει να υπερβαίνει την εύλογη προθεσμία που είναι απαραίτητη για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού (προαναφερθείσα *Saadi*, §74).

52. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η στέρηση της ελευθερίας της προσφεύγουσας βασιζόταν στο άρθρο 76 του Νόμου 3386/2005 και είχε σκοπό να εγγυηθεί την δυνατότητα να επιτευχθεί η απέλασή της. Επίσης, κανένα στοιχείο του φακέλου δεν επιτρέπει να αμφισβητηθεί η καλή πίστη των εθνικών αρχών στην παρούσα διαδικασία απέλασης. Είναι αλήθεια ότι η προσφεύγουσα αμφισβητεί την καταλληλότητα των λόγων που επικαλούνται οι αρμόδιες αρχές, δηλαδή την δυνατότητα απόδρασης. Όμως, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, στο πλαίσιο του άρθρου 5 §1 στ) , όσο ένα άτομο κρατείται στα πλαίσια μιας διαδικασίας απέλασης, δεν απαιτούνται εύλογοι λόγοι που να δικαιολογούν την αναγκαιότητα της κράτησης, π.χ., να παρεμποδιστεί ο ενδιαφερόμενος να διαπράξει ένα αδίκημα ή να αποδράσει (βλ. προαναφερθείσα, *Chahal*, §112).

53. Όσον αφορά το κριτήριο το σχετικό με τον τόπο και τις συνθήκες κράτησης, το Δικαστήριο παραπέμπει στους συλλογισμούς που έκανε κατά την εξέταση της αιτίας που αντλείται από το άρθρο 3 της Σύμβασης. Σημειώνει ιδίως ότι η προσφεύγουσα στην πράξη ήταν απομονωμένη στους χώρους της αστυνομίας των συνόρων της Θέρμης για τρεις μήνες, χωρίς κατάλληλη εστίαση και χωρίς καμία δυνατότητα σωματικής άσκησης στον εξωτερικό χώρο. Στα πλαίσια του άρθρου 5 §1 στ), θα πρέπει επίσης να γίνει υπενθύμιση του ότι οι εν λόγω συνθήκες κράτησης επιβλήθηκαν σε αλλοδαπή που δεν είχε διαπράξει κανένα άλλο αδίκημα στην ελληνική επικράτεια παρά το αδίκημα που συνδέεται με την διαμονή (βλ. προαναφερθείσα, *Amuur* §43, και προαναφερθείσα *Riad et Idiab*, §77).

54. Επίσης, όσον αφορά την διάρκεια της κράτησης, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, στα πλαίσια του άρθρου 5 §1 στ), μόνον η διεξαγωγή της διαδικασίας απέλασης δικαιολογεί την στέρηση της ελευθερίας που θεμελιώνεται στην διάταξη αυτή και αν η διαδικασία δεν έγινε με την απαιτούμενη επιμέλεια, η κράτηση παύει να είναι δικαιολογημένη (προαναφερθείσα *Chahal*, §113, *Gebremedhin [Gaberamadhien]* κατά Γαλλίας, αρ. 25389/05, §74, CEDH 2007-...). Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η κράτηση της προσφεύγουσας, που διατάχτηκε εν όψει της απέλασής της, δεν ήταν δυνατή στο άμεσο μέλλον, αφού η προσφεύγουσα δεν είχε ταξιδιωτικά έγγραφα. Επομένως, δεν θα μπορούσαμε να αμφισβητήσουμε τη νομιμότητα της απόφασης υπ'αρ. 348245/1-β του Υποδιοικητή Αστυνομικής Διεύθυνσης Αλλοδαπών που διέταξε την κράτηση της προσφεύγουσας ενόψει της απέλασής της.

55. Ωστόσο το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφεύγουσα δεν αφέθηκε ελεύθερη παρά στις 2 Μαΐου 2008, δηλαδή με την λήξη της μέγιστης προθεσμίας που προβλεπόταν από το άρθρο 76 του Νόμου 3386/2005. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι στην υπό κρίση υπόθεση ήταν αρμοδιότητα των εθνικών αρχών να κινήσουν, κατά την διάρκεια της περιόδου των τριών μηνών κατά την οποία η προσφεύγουσα ήταν κρατούμενη, τις απαραίτητες ενέργειες προς τις αρχές της χώρας καταγωγής της για να μπορέσουν να προβούν στην απέλασή της εγκαίρως. Πράγματι οι ενέργειες αυτές κινήθηκαν σε πρώτη φάση: στις 26 Φεβρουαρίου 2008, οι αρμόδιες αρχές οδήγησαν την προσφεύγουσα στο Γενικό Προξενείο της Γεωργίας στην Θεσσαλονίκη για να τις εκδώσουν διαβατήριο. Όμως, από τον φάκελο δεν προκύπτει ότι το έγγραφο αυτό εκδόθηκε τελικά μετά από την επίσκεψη αυτή, ούτε ότι οι εθνικές αρχές έλαβαν από τις Αρχές της Γεωργίας συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με την δυνατότητα έκδοσης των επισήμων εγγράφων της προσφεύγουσας για να πραγματοποιηθεί η

απέλασή της. Αντίθετα, από τον φάκελο προκύπτει ότι δεν ήταν δυνατόν να προβούν στην απέλαση της προσφεύγουσας χωρίς διαβατήριο. Ως εκ τούτου το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι εθνικές αρχές δεν άντλησαν τις συνέπειες από την κατάσταση αυτή αλλά αρκέστηκαν να παρατείνουν την κράτηση της προσφεύγουσας μέχρι τέλους της νόμιμης προθεσμίας.

56. Επομένως, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι εθνικές αρχές έδειξαν παθητικότητα όσον αφορά τις ενέργειες που έπρεπε να έχουν κάνει κατά την διάρκεια της κράτησης της προσφεύγουσας προκειμένου να πετύχουν την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων (βλ. *a contrario Agnissan κατά Δανίας* (αποφ.) αρ. 39964/98, 4 Οκτωβρίου 2001). Σημειώνει στο σημείο αυτό, ότι ούτε από το φάκελο ούτε από τα επιχειρήματα των διαδίκων προκύπτει ότι η προσφεύγουσα, εκ των πραγμάτων, αρνήθηκε να συνεργαστεί με τις αρμόδιες αρχές για να της εκδοθεί ταξιδιωτικό έγγραφο. Σύμφωνα με τα ανωτέρω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν προσκομίζει επαρκή στοιχεία για να δικαιολογήσει την διατήρηση της κράτησης της προσφεύγουσας, ιδίως από τέλη Φεβρουαρίου 2008 και μέχρι τις 2 Μαΐου 2008, ημερομηνία κατά την οποία αφέθηκε ελεύθερη, δηλαδή για περίοδο που υπερέβαινε τους δύο μήνες.

57. Επομένως, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η περίοδος κράτησης, υπερέβη την εύλογη περίοδο που ήταν απαραίτητη για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού. Έχοντας μάλιστα υπόψη τα συμπεράσματα του Δικαστηρίου ως προς το άρθρο 3 της Σύμβασης, θεωρεί ότι η κράτηση της προσφεύγουσας δεν ήταν «νόμιμη» υπό την έννοια του άρθρου 5 § 1 στ) της Σύμβασης και ότι υπήρξε παραβίαση της διάταξης αυτής.

B. Ως προς την αιτίαση σχετικά με το άρθρο 5 §4 και την αναποτελεσματικότητα του δικαστικού ελέγχου της κράτησης

1. Ως προς το παραδεκτό

58. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την υπό την έννοια του άρθρου 35 §3 α) της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης ότι δεν αντίκειται σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως θα πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

2. Επί της ουσίας

α) Οι θέσεις των διαδίκων

59. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η απόφαση υπ'αρ. 229/2008 του Προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης ήταν αιτιολογημένη κατάλληλα και επαρκώς, εφόσον επιβεβαίωσε τους λόγους

για τους οποίους είχε διαταχθεί η κράτηση της προσφεύγουσας. Ειδικότερα, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η παράνομη είσοδος στην ελληνική επικράτεια, η απουσία μόνιμης διαμονής και επαγγελματικής απασχόλησης αποτελούσαν έγκυρους λόγους για να αντιμετωπιστεί το ενδεχόμενο απόδρασης πριν την εκτέλεση του μέτρου απέλασης. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι το μόνο στοιχείο που υποβλήθηκε στην Πρόεδρο του αρμοδίου Δικαστηρίου ήταν η βεβαίωση ιδιώτη που δήλωνε ότι η προσφεύγουσα έμενε στο σπίτι του κατά την διαμονή της στην Ελλάδα.

60. Επίσης, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ιδίως ότι η προσφεύγουσα είχε την δυνατότητα να ασκήσει αίτηση ακύρωσης κατά της πράξης προώθησής της και να συνδυάσει την προσφυγή αυτή με αίτηση προσωρινής διαταγής κατά της απομάκρυνσής της. Αναφερόμενη στη νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων Αλεξανδρούπολης και Σύρου, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η εξέταση της αίτησης προσωρινής διαταγής δεν αφορούσε μόνο το θέμα του μέτρου απέλασης, αλλά μπορούσε να εκταθεί επίσης στην άρση της κράτησης του ενδιαφερομένου. Επίσης, σημειώνει ότι οι σχετικές αιτήσεις μπορούν να εξεταστούν την ίδια μέρα ή την επομένη της κατάθεσής τους.

61. Η προσφεύγουσα επαναλαμβάνει τα επιχειρήματά που έχουν διατυπωθεί υπό το πρίσμα της αιτίας σχετικά με το μη νόμιμο της κράτησής της.

β) Η κρίση του Δικαστηρίου

62. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η έννοια της νομιμότητας («lawfulness, régularité») πρέπει να έχει την ίδια έννοια στην παράγραφο 4 του άρθρου 5 και στην παράγραφο 1, έτσι ώστε ένα άτομο που κρατείται έχει το δικαίωμα να ελεγχθεί η κράτησή του υπό το πρίσμα όχι μόνο του εθνικού δικαίου, αλλά επίσης και της Σύμβασης, υπό το πρίσμα των γενικών αρχών που καθιερώνει και του σκοπού των περιορισμών που επιτρέπει η παράγραφος 1. Το άρθρο 5 §4 δεν εγγυάται το δικαίωμα σε δικαστικό έλεγχο τέτοιας εμβέλειας που να εξουσιοδοτεί το δικαστήριο να υποκαθιστά στο σύνολο των εκφάνσεων της υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένων των συλλογισμών καθαρής σκοπιμότητας, με την δική του κρίση αυτή της αρχής από την οποία προέρχεται η απόφαση. Ούτε θέλει έλεγχο τόσο ευρύ που να εκτείνεται σε καθεμία από τις προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για τη νομιμότητα της κράτησης ενός ατόμου ως προς την παράγραφο 1 (προαναφερθείσα απόφαση *Chahal*, §127, *Dougoz κατά Ελλάδας*, αρ. 40907/98, §61, CEDH 2001-II).

63. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η απόφαση υπ'αρ. 229/2008, με την οποία η πρόεδρος του Διοικητικού Δικαστηρίου Θεσσαλονίκης απέρριψε τις ενστάσεις της προσφεύγουσας κατά της κράτησής της δεν στερούνταν αιτιολογίας. Πράγματι, η αρμόδια Δικαστής επικύρωσε το σκεπτικό των διοικητικών αρχών ως προς τον κίνδυνο δραπέτευσης πριν την εκτέλεση του μέτρου απέλασης. Ωστόσο, το Δικαστήριο δεν μπορεί να αγνοήσει το γεγονός ότι γενικά το οικείο εθνικό δίκαιο δεν επιτρέπει άμεσο έλεγχο της νομιμότητας της κράτησης αλλοδαπού που κρατείται ενόψει της απομάκρυνσής του από την επικράτεια. Το Δικαστήριο παρατηρεί, έτσι, ότι έχει ήδη αποφανθεί έτσι στο θέμα της αποτελεσματικότητας του δικαστικού ελέγχου σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο κράτησης ατόμων ενόψει της διοικητικής τους απέλασης (βλ. προαναφερθείσα *Tabesh*, και *A.A.* κατά Ελλάδας, αρ. 12186/08, 22 Ιουλίου 2010). Θεωρεί σκόπιμο να συνοψίσει τους συλλογισμούς τους επ' ευκαιρία της παρούσας υπόθεσης που εγείρει παρόμοια θέματα ως προς το άρθρο 5§4 της Σύμβασης.

64. Ειδικότερα, όσον αφορά την τρίτη παράγραφο του άρθρου 76 του Νόμου υπ'αρ. 3386/2005, το Δικαστήριο έχει ήδη διαπιστώσει ότι οι ενστάσεις που μπορεί να διατυπώσει ένας αλλοδαπός κατά απόφασης που διατάσσει την κράτησή του, δεν δίνουν ρητά στον Δικαστή την εξουσία να εξετάσει τη νομιμότητα της απομάκρυνσης, που αποτελεί στο ελληνικό δίκαιο, τη νομική θεμελίωση της κράτησης. Το άρθρο 76 §4, όπως έχει συνταχτεί, επιτρέπει στα Δικαστήρια να εξετάσουν την απόφαση κράτησης μόνο στο πεδίο του κινδύνου δραπέτευσης ή κινδύνου κατά της δημόσιας τάξης (*S.D.* κατά Ελλάδας, αρ. 53541/07, §73, 11 Ιουνίου 2009, προαναφερθείσα *Tabesh* §62, προαναφερθείσα *A.A.* §73). Το Δικαστήριο αναγνώρισε στο σημείο αυτό την ύπαρξη ορισμένων πρόσφατων δικαστικών αποφάσεων που εκδόθηκαν σε πρώτο βαθμό από τα διοικητικά δικαστήρια Αλεξανδρούπολης και της Σύρου και οι οποίες δέχονται ότι τα διοικητικά δικαστήρια εξετάζουν τη νομιμότητα της κράτησης αλλοδαπού, στα πλαίσια του ένδικου μέσου των ενστάσεων ενώπιον του Προέδρου του Διοικητικού Δικαστηρίου. Αν την θεωρούν παράνομη για οποιοδήποτε λόγο, διατάσσουν να αφεθεί ελεύθερος. Ωστόσο, θεώρησε ότι η ύπαρξη ορισμένων δικαστικών αποφάσεων που εκδόθηκαν σε πρώτο βαθμό δεν αρκεί για να απαλειφθεί ο διαφορούμενος χαρακτήρας των όρων του νόμου υπ' αρ. 3386/2005 (προαναφερθείσα *A.A.*, §75). Θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι οι εν λόγω σκέψεις του Δικαστηρίου επιβεβαιώνονται στην υπό κρίση υπόθεση. Πράγματι, η προσφεύγουσα είχε προβάλει ενώπιον της Προέδρου του Διοικητικού Δικαστηρίου Θεσσαλονίκης, ότι δεν ήταν δυνατό να γίνει η απέλασή της και τις απάνθρωπες και

ευτελιστικές συνθήκες της κράτησής της. Ωστόσο, απορρίπτοντας τις ενστάσεις, η απόφαση υπ'αρ. 229/2008 θεμελιώθηκε μόνον στην δυνατότητα δραπέτευσης της προσφεύγουσας σε περίπτωση που αφεθεί ελεύθερη.

65. Όσον αφορά την προσφυγή κατά της απόφασης απέλασης ενώπιον του Υπουργού Δημοσίας τάξης, που προβλέπεται από το άρθρο 77 του Νόμου 3386/2005, το Δικαστήριο σημειώνει ότι πρόκειται για ενδικοφανή προσφυγή, η άσκηση της οποίας αποτελεί προϋπόθεση για την ενδεχόμενη προσφυγή στα διοικητικά δικαστήρια με αίτηση ακύρωσης κατά της απόφασης απέλασης. Το Δικαστήριο υπογράμμισε ήδη τις δυσκολίες που θέτει η ενλόγω προσφυγή. Πράγματι, δεν μπορεί παρά να αναφέρεται μόνο στο θέμα της απομάκρυνσης και όχι στο θέμα της κράτησης (προαναφερθείσα, *A.A.*, §72).

66. Επίσης, το Δικαστήριο έχει ήδη υπενθυμίσει την διάρκεια της διαδικασίας που συνήθως έπεται της άσκησης αίτησης ακύρωσης και αίτησης αναστολής κατά της απόφασης απέλασης ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων. Επίσης, οι αιτήσεις αυτές δεν συνεπάγονται άρση του μέτρου της κράτησης (βλ. προαναφερθείσα, *Tabesh*, § 62, και προαναφερθείσα, *S.D.* §74). Το Δικαστήριο παρατηρεί στο σημείο αυτό ότι η Κυβέρνηση τονίζει ιδίως την δυνατότητα που είχε η ενδιαφερομένη να συνδυάσει την αίτηση ακύρωσης με αίτηση αναστολής εκτέλεσης της απομάκρυνσης με αίτηση προσωρινής διαταγής. Το Δικαστήριο σημειώνει την θέση της Κυβέρνησης, ότι δηλαδή σύμφωνα με τη νομολογία που προσκομίστηκε και η οποία προέρχεται από τα διοικητικά δικαστήρια της Αλεξανδρούπολης και της Σύρου, η αναστολή εκτέλεσης του μέτρου απέλασης επιφέρει αυτοδικαίως την άρση του μέτρου κράτησης. Ωστόσο, το Δικαστήριο θεωρεί επίσης ως προς αυτό ότι ορισμένες πρόσφατες δικαστικές αποφάσεις που εκδόθηκαν σε πρώτο βαθμό δεν αρκούν για να απαλειφθεί ο διαφορούμενος χαρακτήρας του εθνικού δικαίου επί του θέματος.

67. Συνεπώς, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι ανεπάρκειες αυτές του εθνικού δικαίου ως προς την αποτελεσματικότητα του δικαστικού ελέγχου της κράτησης ενόψει απέλασης δεν μπορεί να είναι σύμφωνες με το άρθρο 5 §4 της Σύμβασης.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι υπήρξε επίσης παραβίαση και της διάταξης αυτής.

III. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

69. Για την ηθική βλάβη, η προσφεύγουσα ζητά το ποσό των 10.000 €.

70. Η Κυβέρνηση θεωρεί το ποσό αυτό υπερβολικό.

71. Έχοντας υπόψη τον αριθμό και την βαρύτητα των διαπιστωθεισών παραβιάσεων στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η προσφεύγουσα πρέπει να εισπράξει αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης (προαναφερθείσα *Tabesh*, §68). Αποφαινόμενο με δικαιοσύνη, σύμφωνα με το άρθρο 41, της επιδικάζει ολόκληρο το αιτούμενο ποσό, δηλαδή 10.000 € για τον λόγο αυτό, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

72. Η προσφεύγουσα ζητά επίσης 2.000 €, με προσκόμιση τιμολογίου, για έξοδα και δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου.

73. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το αίτημα αυτό είναι υπερβολικό και καλεί το δικαστήριο να μην επιδικάσει ποσό που να υπερβαίνει τα 1.000 €.

74. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης σύμφωνα με το άρθρο 41 προϋποθέτει ότι έχουν αποδειχθεί πραγματικά, αναγκαία και επίσης εύλογα ως προς το ύψος τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* [GC] αρ. 31107/96, §54, CEDH 2000-XI).

75. Στην υπό κρίση υπόθεση, ως προς το προσκομισθέν δικαιολογητικό και τα κριτήρια που αναφέρονται ανωτέρω, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει στην προσφεύγουσα ολόκληρο το αιτούμενο ποσό, δηλαδή 2.000 € λόγω εξόδων και δικαστικής δαπάνης συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

76. Το Δικαστήριο κρίνει σωστό να υπολογίσει το ύψος των τόκων υπερημερίας με βάση το επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ,ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης
3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 §1 της Σύμβασης
4. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 §4 της Σύμβασης
5. *Αποφαίνεται*
 - α) ότι το καθ' ου η προσφυγή Κράτος πρέπει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία που η απόφαση θα γίνει οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 §2 της Σύμβασης, 10.000 € (δέκα χιλιάδες ευρώ) λόγω ηθικής βλάβης και 2.000 € (δύο χιλιάδες ευρώ) για έξοδα και δικαστική δαπάνη, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος
 - β) ότι από την παρέλευση της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα αυξάνονται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 21 Ιουνίου 2011 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

Soren Nielsen
Γραμματέας

Nina Vajic
Πρόεδρος